

საბაკალავრო პროგრამის დასახელება: არაბისტიკა / Arabic Studies

მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი: ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ბაკალავრი / Bachelor of Arts in Arabic Studies

სწავლების ენა: ქართული

პროგრამის ხელმძღვანელი: პროფესორი აპოლონ სილაგაძე

პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება:

პროგრამის მიზანი: დღევანდელ მსოფლიოში ყოველდღიურად მატულობს პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ინტერესი აღმოსავლეთის ქვეყნების მიმართ, რასაც განაპირობებს ამ ქვეყნების მზარდი პოტენციალი და როლი გლობალური პრობლემების გადაწყვეტაში. ორიენტალისტიკური კვლევითი და სასაწავლო ცენტრები იხსნება დასავლეთის იმ ქვეყნებსა და უნივერსიტეტებში, სადაც აქამდე ასეთი ინტერესი არ არსებობდა. მთელ მსოფლიოში შეიმჩნევა მოთხოვნილების ზრდა აღმოსავლური ენების სპეციალისტებზე.

ქართული ორიენტალისტიკური სკოლა კი ცნობილი და აღიარებულია მსოფლიოში და ქართველი აღმოსავლეთმცოდნეები დღესაც დიდი ავტორიტეტით სარგებლობენ სამეცნიერო წრეებში. აღმოსავლეთმცოდნეობის სკოლის სათავეებთან მდგომ დიდ ქართველ მეცნიერებს კარგად ჰქონდათ გააზრებული ამ სკოლის განვითარების გამორჩეული როლი. აღმოსავლეთთან მეზობლობა და მჭიდრო ურთიერთობა ბუნებრივად მოითხოვს ჩვენი ქვეყნისგან სათანადო პრობლემატიკისა და ცოდნის ფლობას, რაც აღმოსავლეთმცოდნეობას საქართველოსათვის სტრატეგიულად მნიშვნელოვან დარგად აქცევს.

არაბისტიკის საბაკალავრო პროგრამის მიზანია, მოამზადოს კვალიფიცირებული აღმოსავლეთმცოდნე არაბისტიკები, რომლებიც კარგად ფლობენ არაბულ ენას, იცნობენ არაბული ქვეყნების ისტორიას, დღევანდელობას, კულტურასა და რელიგიას, ერკვევიან ქართულ-არაბულ ისტორიულ, ენობრივ, ლიტერატურულ და კულტურულ ურთიერთობებში, იცნობენ ქართული არაბისტიკული სკოლის ტრადიციებს.

სწავლის შედეგები:

ცოდნა და გაცნობიერება:

- აღმოსავლეთმცოდნეობის, როგორც კომპლექსური მეცნიერების ძირითადი მიმართულებებისა და დარგების შესახებ საბაზისო ცოდნა; წარმოდგენა ზოგადად სემიტოლოგიაზე და კერძოდ არაბისტიკაზე და სემიტოლოგიური სკოლის ტრადიციებზე საქართველოში, ასევე სემიტოლოგიის განვითარების მნიშვნელობაზე ქართველოლოგიისა და ქართული კულტურის ისტორიის კვლევისთვის.
- სემიტურ ენათა სტრუქტურაში (ფონეტიკა-ფონოლოგია, მორფოლოგია, სინტაქსი), აგრეთვე ლექსიკოლოგიის ზოგად მახასიათებლებში გარკვევა, საერთო ნიშნების ცოდნა (აქცენტირება არაბულ ენაზე). ლინგვისტური კომპარატივისტიკის დაწყებითი უნარების შეძენა.
- არაბული ენის ფონოლოგიური, მორფოლოგიური და სინტაქსური სისტემების პრაქტიკული ფლობა; არაბული ენის საბაზისო ლექსიკური მარაგის შეძენა;

არაბულად კითხვის, თარგმნის, აზრის გამოხატვის და მსჯელობის უნარი. ელემენტარული ლინგვისტური ანალიზის ჩვევების გამომუშავება.

- არაბული ლიტერატურის ისტორიის ზოგადი კურსის ათვისება ისლამამდელი ე.წ. „ჯაჰილიის“ პერიოდიდან მოყოლებული თანამედროვე არაბული ლიტერატურის ჩათვლით. არაბული ფოლკლორის ჟანრული კლასიფიკაცია და ფოლკლორული ნიმუშების გაცნობა. ფოლკლორისა და შუა საუკუნეების არაბული ლიტერატურის ზოგად მახასიათებლებსა და თავისებურებებში გარკვევა; არაბული ლიტერატურული ნიმუშების ორიგინალში კითხვა-თარგმნისა და მათ ენობრივ სირთულეებში გარკვევის უნარ-ჩვევების გამომუშავება.
- თარგმანის თეორიის ზოგად პრინციპებზე წარმოდგენა. არაბულიდან ქართულად და ქართულიდან არაბულად წერილობითი და ზეპირი თარგმანის სპეციფიკაში გარკვევა, სხვადასხვა სფეროში სათარჯიმნო პრაქტიკისთვის მომზადება.
- არაბულ-ქართული კონტაქტების ძირითად ასპექტთა (პოლიტიკური ფონი, კულტურული ურთიერთგაცვლა, ენობრივი ნასესხობანი და სხვ.) გაცნობა, ასევე არაბული კულტურისა და მეცნიერების ქართულ კულტურაზე ზეგავლენის შესახებ საბაზისო ცოდნა.
- ენათა ინტერფერენციის პრობლემებზე და ლექსიკური სესხების პროცესებზე ზოგადი წარმოდგენა; ქართულში არაბიზმების დამკვიდრების შესახებ ძირითადი ინფორმაცია; ქართულში არაბული ლექსიკური ნასესხობების ფონეტიკური და სემანტიკური ტრანსფორმაციების შესახებ საბაზისო ცოდნა, მათი თვისებრივი მაჩვენებლების გამოყოფა. ეტიმოლოგიური კვლევის მეთოდებზე ზოგადი წარმოდგენა.
- ლიტერატურული კონტაქტების გენეზისისა და განვითარების ზოგადი ისტორიის საბაზისო ცოდნა. შუა საუკუნეების არაბულ-ქართული და ქართულ-არაბული ლიტერატურული ურთიერთობების შესახებ წარმოდგენის შექმნა, კერძოდ, ქრისტიანული არაბული ლიტერატურის და ქართული საეკლესიო მწერლობის ურთიერთობათა საკვანძო საკითხების გაცნობა.
- არაბული ქვეყნების შუა საუკუნეების, ახალი და უახლესი ისტორიის ზოგადი კურსის შესწავლა; არაბული ისტორიოგრაფიის საბაზისო ცოდნა; არაბთა ადგილისა და როლის გააზრება ახლო აღმოსავლეთისა და ზოგადად მსოფლიო ისტორიის კონტექსტში. არაბული რეგიონის გეოპოლიტიკური მნიშვნელობის გაცნობიერება; თანამედროვე არაბულ აღმოსავლეთში მიმდინარე სოციალ-ეკონომიკურ და პოლიტიკურ პროცესებზე წარმოდგენა.
- ისლამის როგორც რელიგიის და სოციალური ინსტიტუტის ისტორიის ზოგადი კურსის შესწავლა. ისლამში რელიგიურ ვალდებულებებისა და თეოლოგიური დოქტრინების, შუა საუკუნეების და თანამედროვე ისლამის ისტორიის საბაზისო ცოდნა. ზოგადი წარმოდგენა ისლამური სახელმწიფოს კონცეფციასა და ისლამურ მოძრაობებზე.
- არაბ-საქართველოსა და სამხრეთ კავკასიის ისტორიული ურთიერთობების საბაზისო ცოდნა; ისლამური ფაქტორის გათვალისწინება ამ ურთიერთობებში; საქართველოს შესახებ არაბული წყაროების (ისტორიული, გეოგრაფიული ხასიათის) გაცნობა.

პრაქტიკული უნარები

- არაბული ენის პრაქტიკული გამოყენება მთელი რიგი წერილობითი კორესპოდენციისა და ზეპირმეტყველების მიზნებისათვის, საუბრის წარმართვის უნარ-ჩვევები.
- არაბულ ენაზე სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენის, გაგების, თარგმნის, ანალიზის, ინტერპრეტაციისა და რეპროდუქციის უნარი.
- არაბული ენის სხვადასხვა ტიპის ლექსიკონების, მათ შორის ეტიმოლოგიური ლექსიკონების, გამოყენების უნარი.
- საბიბლიოთეკო ფონდებზე მუშაობის, სხვადასხვა ტიპის ტექსტების რედაქტირების, რეფერირების, კომენტირებისა და ანოტირების უნარი.
- სათარჯიმნო ბიუროების ტიპური დოკუმენტაციის და საქმიანი ქაღალდების არაბულიდან ქართულად და პირუკუ თარგმნის უნარი; საქმიანი საუბრების არაბულიდან ქართულად და პირუკუ სათარჯიმნო პრაქტიკის უნარ-ჩვევები.
- პროფესიულ სფეროებში ადაპტაციის უნარი. კონკრეტული, ვიწროდარგობლივი მონაცემების გააზრება როგორც ლინგვისტური, ისე ლიტერატურის თეორიისა და ისტორიულ-კულტუროლოგიური მონაცემების კონტექსტში.
- ლინგვისტური, ლიტერატურული და ისტორიული პროცესების ელემენტარული შეფასებისა და ანალიზის უნარი. ისტორიული ფაქტებისა და მოვლენების განზოგადებისა და ისტორიულ კონტექსტში განხილვის უნარი.

ტრანსფერული უნარები

- კოგნიტური და მეთოდოლოგიური უნარები: სინთეზი და ანალიზი
- დამოუკიდებლად ან მინიმალური დახმარების პირობებში ინფორმაციის ეფექტურად მოპოვების უნარი როგორც პირველადი, ისე მეორადი საინფორმაციო წყაროებიდან, მათ შორის ინტერნეტის გამოყენებით, ასევე ამ ინფორმაციის დამუშავება და სინთეზი ინოვაციური მეთოდების გამოყენებით.
- დამოუკიდებელი ანალიტიკური უნარის გამომუშავება შესაბამის დარგობლივ სფეროში.
- სოციალური უნარები:
- ჯგუფური მუშაობის, დისკუსიაში მონაწილეობის, პროფესიული კამათის უნარ-ჩვევები. ინტერპერსონალური ურთიერთობების ეთიკა.
- სისტემური უნარები

- არგუმენტების, კრიტიკული შეფასების, სათანადო წერილობითი დასკვნის ჩამოყალიბების უნარი; სამუშაო დროის დაგეგმვისა და ორგანიზების უნარი. პრობლემის სინქრონიაში და დიაქრონიაში ხედვის უნარი; სისტემის (სტრუქტურის) შემადგენელი ცალკეული ელემენტების ურთიერთზეგავლენის გააზრების, სიტუაციაში ადაპტირების და დამოუკიდებელი მუშაობის უნარი.
- საკომუნიკაციო უნარები
- დისკუსიაში პროფესიული (ზოგადლინგვისტური და სემიტოლოგიური) ტერმინოლოგიის გამოყენებით მონაწილეობა; სემინარებზე და სარეფერატოდ მიცემული მასალის ლოგიკურად აწყობა, ჩამოყალიბება და მისაღები ფორმულირებით გადმოცემა.

დასაქმების სფეროები:

ბაკალავრი მზადდება აღმოსავლეთმცოდნეობის დარგში პედაგოგიური, კვლევითი, საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული, სარედაქტორო, სარეფერენტო, საარქივო-სამუზეუმო, მეთოდური, სათარჯიმნო და მხატვრულ-კრიტიკული საქმიანობისათვის. არაბისტი ბაკალავრი მომზადებულია სხვადასხვა ტიპის სახელმწიფო დაწესებულებებში, გამომცემლობებში, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა სისტემებში, ბიბლიოთეკებში, არქივებსა და მუზეუმებში, სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში, კერძო სექტორში ყველა იმ თანამდებობაზე სამუშაოდ, რომელიც გათვალისწინებულ იქნება ბაკალავრის ხარისხის მქონე სპეციალისტათვის.

სწავლის გაგრძელების საშუალება:

ჰუმანიტარიის ბაკალავრს აღმოსავლეთმცოდნე არაბისტის – სპეციალობით უფლება ეძლევა, სწავლა გააგრძელოს მაგისტრატურაში.

ძირითადი სპეციალობის არჩევის ბოლო ვადა:

სწავლების პირველი წლის II სემესტრი (სპეციალობის ენაში დასაგროვებელი 35 კრედიტის შესასრულებლად სტუდენტს 7 სემესტრიანი ენის კურსის გავლა მოეთხოვება)

პროგრამის მოცულობა:

რვა სემესტრი – 240 კრედიტი: 1) ძირითადი პროგრამა - 120 კრედიტი; 2) დამატებითი პროგრამა – 60 კრედიტი; 3) საფაკულტეტო საგნები – 50 კრედიტი;

შეფასების ზოგადი წესი:

სტუდენტის ცოდნა ფასდება 100 ქულიანი სისტემით; მინიმალურ შეფასებას წარმოადგენს 51 ქულა; შეფასება ხორციელდება მინიმუმ ოთხი კომპონენტის მიხედვით. შეფასების კრიტერიუმები მოცემულია კონკრეტულ სილაბუსებში. გთავაზობთ ზოგად ჩარჩოს:

91 -100	ფრიადი, A
81-90	ძალიან კარგი, B

71-80	კარგი, C
61-70	დამაკმაყოფილებელი, D
51-60	საკმარისი, E
41-50	ვერ ჩააბარა, FX
0-40	ჩაიჭრა, F

პროგრამის განხორციელების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა:

არაბისტიკის საბაკალავრო პროგრამას უძღვებიან თსუ არაბისტიკისა და მახლობელი აღმოსავლეთის ისტორიის მიმართულების მაღალკვალიფიციური პროფესორ-მასწავლებლები მოწვეულ სპეციალისტებთან ერთად.

არაბისტიკის მიმართულება ეგვიპტის არაბთა რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან არსებულ ტექნიკური თანამშრომლობის ფონდის დახმარებით აღჭურვილია თანამედროვე სასწავლო აუდიო-ვიდეო; ეს მიმართულება ეგვიპტიდან იღებს ყოველწლიურად, სასწავლო პროცესის მოთხოვნილებების გათვალისწინებით, სახელმძღვანელოებსა და სამეცნიერო-პერიოდულ გამოცემებს; შესაძლებელია თბილისში ამავე ფონდის დახმარებით არაბული ენის პრაქტიკული კურსის წასაკითხად მოიწვიოს სპეციალისტები ეგვიპტიდან, რისი პრეცედენტიც უკვე არსებობს (თბილისში რამდენიმე წელია იმყოფება ეგვიპტელი მასწავლებელი);

1998 წლიდან, ეგვიპტის არაბთა რესპუბლიკის კაიროს უნივერსიტეტსა და ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს შორის გაფორმებული მემორანდუმის საფუძველზე და ეგვიპტის არაბთა რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროს ტექნიკური თანამშრომლობის ფონდის დახმარებით, სტუდენტებს შეუძლიათ გაიარონ მოკლევადიანი სტაჟირება კაიროს უნივერსიტეტის არაბული ენის ცენტრში და გრძელვადიანი სტაჟირება კაიროს არაბული ენის სკოლაში უცხოელთათვის, ეგვიპტეში შეიძინონ სათანადო ლიტერატურა და გაიარონ კარგი პრაქტიკა სასაუბრო არაბულში.

დამატებითი (minor) პროგრამა

საბაკალავრო პროგრამის დასახელება: არაბისტიკა

სწავლების ენა: ქართული

პროგრამის ხელმძღვანელი: აპოლონ სილაგაძე

პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება:

დამატებითი სპეციალობის ფარგლებში მოსმენილი საგნები აისახება დიპლომის დანართში, მაგრამ დამატებითი სპეციალობა სტუდენტს არ ანიჭებს კვალიფიკაციას და აკადემიურ ხარისხს.

პროგრამის მიზანი:

პროგრამის მიზანია, დამატებითი კომპეტენციები მიანიჭოს ბაკალავრს აღმოსავლეთმცოდნეობის, კერძოდ, არაბისტიკის დარგში, მისცეს მას არაბული ენის საბაზო ცოდნა, შეასწავლოს არაბული ქვეყნების ისტორია, დღევანდელი მდგომარეობა, კულტურა და რელიგია, წარმოდგენა შეუქმნას ქართულ–არაბულ ისტორიულ, ენობრივ, ლიტერატურულ და კულტურულ ურთიერთობებზე.

სწავლის შედეგები:

ცოდნა და გაცნობიერება:

- აღმოსავლეთმცოდნეობის ძირითადი მიმართულებებისა და დარგების შესახებ საბაზისო ცოდნა; წარმოდგენა არაბისტიკაზე და სემიტოლოგიური სკოლის ტრადიციებზე საქართველოში.
- არაბული ენის სისტემის პრაქტიკული ფლობა; არაბულად კითხვის, თარგმნის, აზრის გამოხატვის უნარი.
- არაბული ლიტერატურის ისტორიის ზოგადი კურსის ათვისება და მის ზოგად მახასიათებლებსა და თავისებურებებში გარკვევა.
- არაბულიდან ქართულად და ქართულიდან არაბულად წერილობითი და ზეპირი თარგმანის სპეციფიკაში გარკვევა, სხვადასხვა სფეროში სათარჯიმნო პრაქტიკისთვის მომზადება.
- არაბული ქვეყნების შუა საუკუნეების, ახალი და უახლესი ისტორიის ზოგადი კურსის შესწავლა; არაბთა ადგილისა და როლის გააზრება ახლო აღმოსავლეთისა და ზოგადად მსოფლიო ისტორიის კონტექსტში. არაბული რეგიონის გეოპოლიტიკური მნიშვნელობის გაცნობიერება.
- ისლამის როგორც რელიგიის და სოციალური ინსტიტუტის ისტორიის ზოგადი კურსის შესწავლა.
- არაბ-საქართველოსა და სამხრეთ კავკასიის ისტორიული ურთიერთობების საბაზისო ცოდნა; ისლამური ფაქტორის გათვალისწინება ამ ურთიერთობებში.

პრაქტიკული უნარები

- არაბული ენის პრაქტიკული გამოყენება მთელი რიგი წერილობითი კორესპოდენციისა და ზეპირმეტყველების მიზნებისათვის, საუბრის წარმართვის უნარ-ჩვევები.
- არაბულ ენაზე სხვადასხვა ტიპის ტექსტების მოსმენის, გაგების, თარგმნის, ანალიზის, ინტერპრეტაციისა და რეპროდუქციის უნარი.
- სათარჯიმნო ბიუროების ტიპური დოკუმენტაციის და საქმიანი ქაღალდების არაბულიდან ქართულად და პირუკუ თარგმნის უნარი; სათარჯიმნო პრაქტიკის უნარ-ჩვევები.

ტრანსფერული უნარები

- კოგნიტური და მეთოდოლოგიური უნარები: სინთეზი და ანალიზი
- დამოუკიდებლად ან მინიმალური დახმარების პირობებში ინფორმაციის ეფექტურად მოპოვების უნარი როგორც პირველადი, ისე მეორადი საინფორმაციო წყაროებიდან, მათ შორის ინტერნეტის გამოყენებით, ასევე ამ ინფორმაციის დამუშავება და სინთეზი ინოვაციური მეთოდების გამოყენებით.
- სოციალური უნარები:
- ჯგუფური მუშაობის, დისკუსიაში მონაწილეობის, პროფესიული კამათის უნარ-ჩვევები. ინტერპერსონალური ურთიერთობების ეთიკა.
- სისტემური უნარები
- არგუმენტირების, კრიტიკული შეფასების, სათანადო წერილობითი დასკვნის ჩამოყალიბების უნარი; სამუშაო დროის დაგეგმვისა და ორგანიზების უნარი. პრობლემის სინქრონიაში და დიაქრონიაში ხედვის უნარი; სიტუაციაში ადაპტირების და დამოუკიდებელი მუშაობის უნარი.
- საკომუნიკაციო უნარები
- დისკუსიაში მონაწილეობა; სემინარებზე და სარეფერატოდ მიცემული მასალის ლოგიკურად აწყობა, ჩამოყალიბება და მისაღები ფორმულირებით გადმოცემა.

დასაქმების სფეროები:

ბაკალავრს არაბისტიკის დამატებითი სპეციალობა შრომით ბაზარზე უფრო კონკურენტუნარიანს ხდის და დასაქმების სფეროს უფართოვებს საინფორმაციო-ბიბლიოგრაფიული, სარეფერენტო, საარქივო-სამუზეუმო, სათარჯიმნო და მხატვრულ-კრიტიკული საქმიანობისათვის. ბაკალავრი არაბისტიკის დამატებითი სპეციალობით მომზადებულია სხვადასხვა ტიპის სახელმწიფო დაწესებულებებში, გამომცემლობებში, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა სისტემებში, ბიბლიოთეკებში, არქივებსა და მუზეუმებში, სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში, კერძო სექტორში ყველა იმ თანამდებობაზე სამუშაოდ, რომელიც გათვალისწინებულ იქნება ბაკალავრის

ხარისხის მქონე სპეციალისტთათვის.

სტუდენტის ცოდნის შეფასების სისტემა:

სტუდენტის ცოდნა ფასდება 100 ქულიანი სისტემით; მინიმალურ შეფასებას წარმოადგენს 51 ქულა; შეფასება ხორციელდება მინიმუმ ოთხი კომპონენტის მიხედვით. შეფასების კრიტერიუმები მოცემულია კონკრეტულ სილაბუსებში. გთავაზობთ ზოგად ჩარჩოს:

91 -100	ფრიადი, A
81-90	ძალიან კარგი, B
71-80	კარგი, C
61-70	დამაკმაყოფილებელი, D
51-60	საკმარისი, E
41-50	ვერ ჩააბარა, FX
0-40	ჩაიჭრა, F

დამატებითი სპეციალობაზე მიღების წინაპირობა: არაბისტიკის დამატებითი სპეციალობის ასაღებად სტუდენტს ძირითად სპეციალობად რომელიმე სხვა ენის პროგრამა არ უნდა ჰქონდეს არჩეული.

პროგრამის მოცულობა: დამატებითი სპეციალობის მოცულობა – 60 კრედიტი.

დამატებითი სპეციალობის არჩევის ბოლო ვადა: სტუდენტს შესაძლებლობა ეძლევა დამატებითი პროფესია აირჩიოს სწავლების მეოთხე სემესტრში (დამატებითი სპეციალობის ენაში დასაგროვებელი 20 კრედიტის შესასრულებლად სტუდენტს 4 სემესტრიანი ენის კურსის გავლა მოეთხოვება, ენის პირველი საფეხური კი ლუწ სემესტრებში ცხადდება).